

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Megay Györgyi ügyvéd (**jogi képviselő címe**) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek,
a Fejér, Remes & Kozma Ügyvédi Iroda (**jogi képviselő címe**) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen, szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében,
a Fővárosi Törvényszék 2015. március 3. napján kelt, 4.G.43.646/2014/9. számú ítélete ellen, az alperes által benyújtott fellebbezés tárgyában a 2015. november 11. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét megváltoztatja és a keresetet teljes egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.000.000 (Egymillió) forint + áfa együttes első- és másodfokú perköltséget, továbbá az államnak - külön felhívásra - 1.500.000 (Egymillió-ötszázezer) forint kereseti és 2.212.000 (Kettőmillió-kétszáztizenkétezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Ezen ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság a 9. sorszámú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 27.650.000 forint tőkét, a tőkeösszeg után 2012. december 28-tól 2013. június 30-ig a mindenkor naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatot, továbbá 500.000 forint perköltséget; ezt meghaladóan a keresetet elutasította és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak - az adóhatóság külön felhívására - 1.500.000 forint feljegyzett eljárási illetéket.

Határozatának indokolása szerint, a tényállás körében azt állapította meg, hogy a felperesi gazdasági társaságnak 2007. február 12. napjától felszámolásának elrendeléséig önálló képviseleti joggal felruházott vezető tisztségviselője volt az alperes; a felperes - a 2012. március 20-án benyújtott kérelemre indult eljárásban - 2013. február 8-i kezdő időponttal felszámolás alá került.

A peres felek 2012. január 5-e és 2012. november 30-a között, a megjelölt időpontokban tagi kölcsönszerződéseket kötöttek, amelyekben 2 éves időtartamban határozták meg a kölcsönök lejáratát. 2012. november 21. napján, majd 2012. december 28-án „Jegyzőkönyv tagi kölcsön visszafizetéséről” megnevezésű okiratokban a felek módosították a köztük létrejött tagi

kölcsönszerződések lejáratí dátumát; rögzítették az iratokban, hogy a felperes első alkalommal 27.000.000 forintot, a második jegyzőkönyv szerint 650.000 forintot visszafizetett az alperesnek. A tagi kölcsön visszafizetés érvénytelenségére hivatkozással, a 2013. szeptember 17-én kelt levelében eredménytelenül szólította fel a felperes felszámolója az alperest 27.650.000 forint visszafizetésére.

A felperessel szemben a Fővárosi Törvényszék előtt **...Fpk....** számon folyó felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igények összege 192.862.418 forint.

A felperes a 2013. november 6-án benyújtott keresetében elsődlegesen az 1959. év IV. törvény (régí Ptk.) 200. § (2) bekezdése alapján jóerkölcsbe ütközés jogcímén, másodlagosan a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40. § (1) bekezdésének c) pontja alapján kérte a 2012. november 21-én és 2012. december 28-án jegyzőkönyvbe foglalt megállapodások érvénytelenségének megállapítását, valamint az érvénytelenség jogkövetkezményeként, az eredeti állapot helyreállításával az alperes kötelezését 27.650.000 forint tőke és ezen összeg után 2012. december 28-tól kezdődő késedelmi kamat megfizetésére.

Arra hivatkozott, hogy a felszámolási eljárás kezdeményezését követően az alperes elvonta a további hitelezők kielégítési alapját, az alperes a megállapodást gyakorlatilag saját magával kötötte, mindkét fél nevében, képviselőjében eljárva.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a keresettel támadott jegyzőkönyvek nem tartalmaztak megállapodást a felek részéről, kizárólag tagi kölcsönök visszafizetéséről szóltak, ezért nem kérhető érvénytelenségük megállapítása. Vitatta az érvénytelenségi okokat, mind a jóerkölcsbe ütköző, mind a fedezetelvonó jelleget. Állította, hogy a tagi kölcsönök visszafizetése nem sértette hitelezők jogát, nem vonta el kielégítési alapjukat; a felszámolási eljárást megindító hitelező igénye kielégítésre került a 2012. január 10-i megállapodással; a felszámolási közbenső mérlegben megjelölt hitelezői igények közül az **M Nyrt.** 0 forintos tartozásról adott igazolást, az adóhatóság követelése a felszámolás időszakára esett. A másodlagos kereseti kérelem körében az elkészttségre is hivatkozott. Az elsőfokú bíróság egyrészt azt állapította meg, hogy a tagi kölcsönszerződésekben foglalt 2 éves visszafizetési határidő miatt, a felek a keresettel támadott jegyzőkönyvi megállapodásokkal a Ptk. 240. § (1) bekezdése szerint módosították az eredeti kölcsönszerződések a lejáratí határidő körében; a szerződésmódosítások semmissége megállapítható volt a Ptk. 221. § (3) bekezdése alapján, mivel nem járhatott el a felperes képviselőjében ugyanaz a személy a kölcsönszerződésen alapuló kötelmi jogviszonyban, a szerződés megkötése során.

Az elsőfokú bíróság következtetése szerint továbbá, a jogszabályba ütközés mellett megállapítható volt a szerződésmódosítások jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelensége is; az alperes magatartása sértette az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, eljárása a társadalmi megítélés szerint tisztességtelennek minősül. Annak ellenére, hogy a visszafizetések korábbi időpontja önmagában nem eredményezte a szerződéses nyilatkozat jóerkölcsbe ütközését, e körbe tartozó többlettényállási elem volt a visszafizetéskor fennálló nagy összegű hitelezői követelés a **H Zrt.** felé (9.270.324 forint összegben), amelynek kielégítése helyett az alperes saját követelésének kielégítésére fordította a társaság készpénzvagyonát. Utalt az elsőfokú bíróság a felszámolás elrendelése miatt a felperes fizetéseképtelenségének fennállására, a nyújtott tagi kölcsönök rövid időn belüli kivonására és a közbenső mérleg adataiból a készpénz nagyságára (35.500 forint) a felszámolás kezdetekor, a be nem hajtható követelésekre, a gépjárművekkel kapcsolatban indult nyomozásra csődbüntett gyanúja miatt, illetve a nyilvántartásba vett hitelezői igények összegére (192.862.418 forint).

Megjegyezte a törvényszék, hogy nem vizsgálta a semmisség értékelési körén kívül eső körülményeket, a felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igények tényleges fennállását. Utalt arra is a Ptk. 200. § (2) bekezdése és a Cstv. 40. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti érvénytelenségi okok egymáshoz való viszonyával kapcsolatban, hogy a Ptk. 234. § (1) bekezdésében írt szabály megfelelő alkalmazásával nem kerülhet hátrányosabb helyzetbe

felszámolás alatt álló társaság egyéb jogalanyoknál, a semmisségre való hivatkozás bárki számára, határidő nélkül biztosított. A Cstv.-ben elsősorban hitelezők számára biztosított speciális megtámadási ok nem jelenti azt, hogy megszűnne a felperes mint szerződő fél igényérvényesítési lehetősége a szerződés semmissége miatt.

Megállapította az elsőfokú bíróság az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pontjának, a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5.a) pontjának alkalmazásával, a semmisség hivatalból való észlelésével, hogy a felek között létrejött tagi kölcsönszerződések és az azokat a lejáratú idő vonatkozásában módosító megállapodások egyaránt semmisek voltak, az érvénytelenség jogkövetkezményéről a kereseti kérelemhez kötve döntött a szerződésmódosítások vonatkozásában [Pp. 215. §]; az érvénytelenség megállapítása iránti kereseti kérelmet a Pp. 123. §-ában írt feltételek hiányában utasította el.

Annak rögzítésével, hogy az elsődleges kereseti jogcím alaposága miatt érdemben nem vizsgálta a bíróság a másodlagos kereseti kérelmet, utalt a törvényszék arra is, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdésének c) pontjára alapított igény elkészt a 2013. augusztus 1-jei tudomásszerzést követő határidő elmulasztása miatt.

Az ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak részbeni megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását és a felperes perkieltségben való marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta a jogszabályokat, ezért téves jogi következtetésre jutott.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság az irányadó bírósági gyakorlattal [BH 1991.107., BH 1997.439., BH 2001.335., BH 2003.424. és a BDT 2005.1130.] ellentétesen állapította meg a Ptk. és Cstv. viszonyát, téves a jogi álláspontja a Cstv. 40. § (1) bekezdésében írt külön megtámadási ok vizsgálatának sorrendjét illetően.

A Cstv. 40. § (1) bekezdésének c) pontjára alapított kereseti kérelem elkésztése körében ugyanakkor egyetértett az elsőfokú ítélet okfejtésével.

Fenntartotta, hogy a keresettel támadott jegyzőkönyvek nem minősültek szerződésmódosításnak, elnevezésük és tartalmuk egyértelműen átvételi elismervényt igazolt. Állította, hogy a felek a jegyzőkönyvekben kizárólag a kölcsönösszegek visszafizetésének tényét és idejét rögzítették, az okiratok nem tartalmaztak kötelezettségvállalást, jognyilatkozatot. A BDT 2011.2499. számú döntésre hivatkozással hangsúlyozta, hogy a kölcsön visszafizetése vagy más szerződés alapján a pénzszolgáltatás teljesítése nem szerződés, ezért nem alkalmazhatóak rá a szerződésekre, azok érvénytelenségére vonatkozó szabályok. Utalt a Ptk. 282. § (2) bekezdésének rendelkezésére is, amely lehetővé tette kölcsönszerződések esetén is az előteljesítést.

Álláspontja szerint ezért, a pénzösszegek átadás-átvétele, mint jogi jelentőséggel bíró cselekmény megtámadására a Cstv. 40. §-ának (2) bekezdése adott volna lehetőséget egyedül, erre vonatkozó igényt azonban a felperes nem terjesztett elő a keresetindítási határidőn belül.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen a tagi kölcsönszerződések semmisségének kimondásával; a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5.a) pontja alapján kizárólag a keresettel támadott jegyzőkönyvek körében észlelhetett hivatalból semmisségi okot.

Az elsőfokú bíróság által a Ptk. 200. § (2), 221. § (3) bekezdése alapján minősített semmisségi ok kapcsán kifejtette az alperes, hogy az álképviselő által kötött szerződésre nem voltak alkalmazhatóak a semmisség szabályai [BDT 2008.1812.], szerződés létre nem jöttét nem vizsgálhatta volna hivatalból a bíróság. Rámutatott, hogy e körben nem is folytatott bizonyítási eljárást a törvényszék, sérült az elsőfokú eljárásban a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése. A Ptk. 221. § (3) bekezdésének második fordulata alapján feloldható a képviselői érdekellentét a képviselt személy engedélyével, taggyűlés jóváhagyó nyilatkozatának beszerzésével az alperes eleget tudott volna tenni a rá háruló bizonyítási kötelezettségnek.

A jóerkölcsbe ütközéssel kapcsolatban kifejtette, hogy a bírói gyakorlat [BDT 2012.2748.] szerint a Cstv. alá tartozó vagyonátengedés önmagában nem minősül jóerkölcsbe ütközőnek, mindehhez

többlettényállási elemek bizonyítása szükséges. Helytelenül értékelte az elsőfokú bíróság e körbe tartozónak a **H Zrt.** felé fennálló tartozást, a 7/A/2. alatt csatolt megállapodásra, illetve a Cstv. 3. § (1) bekezdésének ca) pontjára, 12. § (4) bekezdésére is figyelemmel.

Rámutatott arra is, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen értékelésével, a kereseti kérelmen túlterjeszkedve és ellentmondásosan állapította meg a **H Zrt.** követelése kiegyenlítésének veszélyét a kölcsönösszeg visszafizetése miatt. Az alperes igazolta a **H Zrt.** igényének megegyezés szerinti kiegyenlítését, a jogosult ezért nem is jelentkezett be hitelezőként a felszámolási eljárásban. Az elsőfokú bíróság annak ellenére foglalt állást - tévesen - e körben, hogy ítélete szerint nem volt jelentősége a perben a regisztrált hitelezők követeléseinek, a felszámolási eljárás megindítása körülményeinek.

Az **M Nyrt.**-vel és az adóhatósággal kapcsolatos nyilatkozatainak fenntartásával állította az alperes, hogy a társaság nem volt fizetésektelen a felszámolási eljárás megindításakor, az alperes részére visszatérített kölcsönösszeg nem veszélyeztette további hitelezői igények kielégítését, ezért nem állapítható meg a jóerkölcsbe ütközéshez szükséges többlettényállási elem a keresettel támadott jegyzőkönyvek érvényessége körében.

A felperes nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet.

A fellebbezés alapos.

A Fővárosi Ítéltábla elsőként azt rögzíti, hogy a fellebbezési kérelem korlátján belül, azaz a keresetnek helyt adó rész tekintetében bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 235. § (1) bekezdése, 253. § (3) bekezdése alapján; nem érintette a jogorvoslati kérelemmel nem támadott - a kereset részbeni elutasítására vonatkozó - ítéleti rendelkezést [Pp. 228. § (3) és (4) bekezdés].

Rögzíti a másodfokú bíróság azt is - a jogorvoslati kérelem erre való hivatkozására is tekintettel -, hogy az elsőfokú bíróság valóban eljárási szabálysértéssel vett figyelembe hivatalból észlelt semmisségi okot a Ptk. 221. §-ának (3) bekezdése alapján [Pp. 3. § (3) és (6) bekezdés, 163. § (3) bekezdés, 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 4.a), 5.a) pont, 1/2005. (VI. 15.) PK vélemény], mindez azonban nem volt ok az ítélet hatályon kívül helyezésére a Pp. 252. §-ának (2) vagy (3) bekezdése szerint, a másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontja miatt az alábbiak szerint.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges mértékben feltárta, azonban részben tévesen állapította meg a tényállást, téves továbbá az abból levont jogi következtetése is; a bizonyítékok okszerűtlen értékelésével, az irányadó jogszabályi rendelkezések helytelen alkalmazásával került sor az alperes marasztalására szerződés érvénytelensége alapján.

A felperes a keresetében a felek közötti tagi kölcsönszerződéseket nem támadta, kizárólag a tagi kölcsön visszafizetéséről szóló 2012. november 21-i, illetve 2012. december 28-i jegyzőkönyveket tette a kereset tárgyává, ezen okiratokba foglalt megállapodás semmisségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményeként a felperes által visszafizetett 27.650.000 forint tagi kölcsön visszafizetésében kérte az alperes marasztalását, elsődlegesen a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése alapján nyilvánvaló jóerkölcsbe ütközés miatti semmisség okán, másodlagosan a Cstv. 40. § (1) bekezdésének c) pontja alá tartozó megtámadási okból.

A másodfokú bíróság elsőként azt rögzíti az irányadó bírósági gyakorlat alapján, hogy a fedezetelvonó szerződés [Ptk. 203. §] speciális esetének minősülő, a Cstv. 40. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabály alkalmazandóvá válik az adós felszámolásának elrendelésével, a felszámolás alá került gazdálkodó szervezet által megkötött szerződések, illetve jogügyletek

vonatkozásában. A Cstv. 40. §-ában szabályozott jogintézmény célja annak megakadályozása, hogy az adós elvonja a felszámolási eljárásba bejelentkezett hitelezők kielégítésére szolgáló vagyoni fedezetet.

Figyelemmel arra, hogy a Cstv. e rendelkezésének értelmében tételes jogi szabály biztosítja a megtámadás jogát a hitelező, avagy a felszámoló által képviselt adós számára, az adósnak a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra érkezését megelőzően - a Cstv.-ben megadott határidőn belül - és azt követően megkötött szerződése vagy más jogügylete tekintetében az a)-c) pontokban írt megtámadási feltételek szerint, ezért a Cstv. 40. § (1) bekezdésében nevesített megtámadási okok, a törvényben meghatározott tényállási elemek önmagukban nem adnak alapot egyúttal a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségének megállapítására is. Mindebből következik, hogy a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés miatti semmisség megállapítására irányuló kereseti kérelem tényállításának - amennyiben az a Cstv. 40. §-ának (1) bekezdésében írt valamelyik tényállás elemeit is magában foglalja -, olyan egyéb, az itt szabályozott tényállási elemeken felüli hivatkozást is tartalmaznia kell, amelyből megállapítható, hogy a szerződés tartalma, célja vagy joghatása nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik [BDT 2007.1686., Fővárosi Ítéltábla 15.Gf.40.280/2006/6., 15.Gf.40.688/2013/4.].

A Cstv.-ben írt szigorú - szubjektív és objektív jellegű kikötésre egyaránt vonatkozó - megtámadási határidő előírása ugyancsak arra mutat, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdése alá tartozó esetkörben nincs helye az érvénytelenség megállapításának a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése alapján, többtényállási elem megvalósulása nélkül. A Cstv.-ben meghatározott keresetindítási határidők elmulasztásának jogkövetkezménye az elévülés, illetve a jogvesztés, amelynek meg nem engedett áttörését jelentené az érvénytelenség más jogcímen - a Ptk. rendelkezésén alapuló - megállapítása, a Cstv.-ben szabályozott fedezetelvonó jogügylet tekintetében.

Az ítéltábla ezért egyetértett az alperes fellebbezésében foglalt azon érvelésével, miszerint nem volt megállapítható jelen ügyben többtényállási elem a fedezetelvonó jogügylet jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségéhez; a tagi kölcsön nyújtása nem ütközik a társadalom általános erkölcsi értékrendjébe, nem volt annak tekinthető a visszafizetése sem.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a keresettel támadott 2012. november 21-i és 2012. december 28-i jegyzőkönyveket szerződésmódosító megállapodásnak minősítette a Ptk. 240. §-ának alkalmazásával.

A Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint kölcsönszerződés alapján a pénzintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüsszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.

A Ptk. 282. § (2) bekezdése értelmében a kötelezett a határnapot megelőzően, illetőleg a határidő kezdete előtt csak a jogosult beleegyezésével teljesíthet. Beleegyezés hiányában a jogosult a felelős őrzés szabályai szerint tartozik eljárni.

A 2012. november 21-i, illetve december 28-i okiratok tartalma nem utalt a tagi kölcsönszerződések tartalmának - közös megegyezéssel való - módosítására a Ptk. 240. § (1) bekezdése szerint; a jegyzőkönyvek egyedül az adós kölcsönszerződésen alapuló teljesítési kötelezettségének megtörténtére, a kölcsön összegének visszafizetésére vonatkoztak, amelyre külön jogszabályi rendelkezés adott felhatalmazást a feleknek. A Ptk. 282. § (2) bekezdése lehetővé tette a kötelezett felperes számára az eredetileg kikötött határidő előtt a kölcsönszerződés teljesítését, a kölcsönnek a szerződésekben meghatározott két éves futamidő lejártát megelőző visszafizetését, a jogosult alperes beleegyezése mellett, amely a visszafizetett kölcsönösszeg átvételével és elfogadásával nyilvánvalóan teljesült.

A jegyzőkönyvek tartalmából, a felek okiratban rögzített nyilatkozatainak értékelésével nem volt megállapítható egyik fél részéről sem szerződési jognyilatkozat, kötelezettségvállalást tartalmazó, illetve korábban módosító - egyező - ügyleti akarat kifejezése; az okiratok kizárólag a kötelelem teljesítésének körébe eső reálaktust tanúsítottak. A kölcsön visszafizetésének tényét rögzítő jegyzőkönyvek vonatkozásában ezért nem volt helye az érvénytelenség vizsgálatának, megtámadási jog gyakorlásának a Ptk. 234. § (1) és (2) bekezdései, 235. § (1) bekezdése alapján.

A keresettel támadott jegyzőkönyvek tekintetében arra lett volna módja a felszámolás alá került felperesnek a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdésében írt határidőn belül visszakövetelje az adós szolgáltatását, amelyet a társaság a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját követően, a szerződéses kötelezettségének esedékessége előtt, illetve a rendes gazdálkodás körén kívül nyújtott.

A felperes azonban nem tartotta be a 2013. augusztus 1-jei iratátvétellel, egyben tudomásszerzésével megnyílt szubjektív keresetindítási határidőt a Cstv. 40. § (1) bekezdése szerint, amelynek elmulasztására helyesen utalt az elsőfokú ítélet az alperes elévülési kifogásának elfogadásával. A 2013. november 6-án benyújtott kereset a 90 napos perindítási határidő leteltét követően érkezett a bíróságra, ezért a felperes igénye a Cstv. 40. §-a alapján nem volt érvényesíthető bírósági úton [Ptk. 325. § (1) bekezdés, 4/2003. Polgári jogegységi határozat].

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a keresetnek helyt adó fellebbezett részében - megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

A fellebbezés eredményre vezetett, ami egyben megváltoztatta az elsőfokú eljárás tekintetében is a perköltség viselést; a másodfokú bíróság a pervesztes felperest kötelezte az első- és a másodfokú eljárás költségeiben [Pp. 78. § (1) bekezdése, 239. §-a, 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5), (6) bekezdés, 4/A. § (1) bekezdés, Itv. 59. § (1) bekezdése, 74. § (3) bekezdése, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés].

Budapest, 2015. november 11.

. Vuleta Csaba s.k.
a tanács elnöke

dr. Gáspár Mónika s.k.
előadó bíró

. Senyei György s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
(Varga Beatrix)